

**Лазаришина І. Д.**

д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту,  
Національний університет водного господарства та природокористування

**Мосійчук М. М.**

старший викладач кафедри обліку і аудиту,  
Національний університет водного господарства та природокористування

## **АНАЛІЗ ОСНОВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ: МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД**

Для автотранспортних підприємств характерним у структурі операційної діяльності є переважання основної операційної діяльності, пов'язаної із наданням послуг з перевезення пасажирів. Тому актуальним є проведення аналізу основної операційної діяльності на основі науково обґрунтованої методики. Нині відсутня комплексна методика аналізу основної операційної діяльності, використання якої створює можливості для ефективнішого менеджменту, а, отже, й отримання конкурентних переваг у ринковому середовищі. Незважаючи на те, що вітчизняні й зарубіжні вчені приділяють відповідну увагу дослідженню і вирішенню цієї проблеми, більшість з них розглядає лише певні аспекти операційної діяльності, пов'язані, як правило, з витратами, фінансовими результатами та грошовими потоками підприємств.

Вивченню окремих складових методики аналізу операційної діяльності присвячені дослідження І. Д. Лазаришиної, Є. В. Мниха, О. В. Олійник, П. Я. Поповича, М. Г. Чумаченка, В. К. Савчука. На даний час залишаються недостатньо дослідженими питання методики комплексного аналізу операційної діяльності в рамках фінансового аналізу суб'єктів господарювання, і в тім числі – автотранспортних підприємств. Водночас, інформаційні потреби керівництва автотранспортних підприємств обумовлюють необхідність комплексного аналізу операційної діяльності, який давав змогу різнопланово оцінювати сильні і слабкі сторони діяльності, нейтралізувати або зменшувати загрозу реалізації виробничих (операційних) ризиків, своєчасно розробляти та запроваджувати заходи управлінського, організаційного, техніко-економічного та фінансового характеру, спрямовані на їх ліквідацію.

Основна увага науковців зосереджується на аналізі витрат операційної діяльності. Цій проблематиці присвячені роботи О. В. Абрамової [1], Я. П. Пастернак [4] та інших. Так, Абрамовою О. В. [1, 3-13] удосконалено методичні засади аналізу витрат на виробництво та собівартості продукції з використанням калькулювання «стандарт кості-нг», «абзорпшен-костинг», «директ-костинг», «таргет-костинг», «кайзен-костинг», «АВ-костинг». Пастернак Я. П. [4, 12] значна увага приділяється оперативному аналізу затрат основної діяльності. І. І. Никифорак [3, 11-12] у процесі удосконалення порядку проведення аналізу ефективності надання транспортних послуг запропоновано методику детермінованого факторного аналізу, яка базується на структурно-логічній моделі системи факторів п'яти рівнів, що забезпечують

кількісну і якісну оцінку транспортного обслуговування.

Д. П. Волковим [2, 347-348] запропоновано схему аналізу основної операційної діяльності, що створює базис для вирішення тактичних та стратегічних задач підприємства:

1. Оцінка логістичної системи підприємства і проведення маркетингових досліджень конкурентного середовища (PEST-аналіз, SWOT-аналіз).
2. Аналіз та характеристика основних параметрів основної операційної діяльності підприємства.
3. Оцінка реінженірингових процесів основної діяльності, що проводяться керівництвом та інноваційності виробничого процесу.
4. Розробка тактичних засобів щодо реалізації програми розвитку та побудова стратегії ведення основної операційної діяльності на основі оцінки результатів аналізу і прогнозних розрахунків.

Волков Д. П. сформулював важливу думку про те, що, враховуючи значну кількість критеріїв оцінки результатів процесу основної операційної діяльності підприємства, методика аналізу щодо такої діяльності можна розглядати у двох ракурсах – з позиції техніко-економічного аналізу, а також з точки зору взаємозв'язків «обсяг виробництва – витрати – прибуток» (управлінського аналізу) [2, 347]. Однак, на нашу думку, забезпечення системності аналітичної оцінки процесів і результатів операційної діяльності можливе шляхом застосування методичного інструментарію управлінського (в частині ресурсів, витрат та виробничих процесів) і фінансового (в частині фінансових результатів, грошових потоків і майна підприємства) аналізу.

Отже, з урахуванням наведеного вище вважаємо за необхідне уточнити методика аналізу основної операційної діяльності автотранспортних підприємств шляхом групування окремих напрямків аналізу у розрізі управлінського та фінансового, що значно підвищить рівень результативності управлінських рішень.

#### Література:

1. Абрамова О. В. Аналіз витрат операційної діяльності підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / О. В. Абрамова. – К., 2015. – 20 с.
2. Волков Д. П. Порівняльна характеристика методик аналізу основної операційної діяльності промислового підприємства / Д. П. Волков // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2. – С. 345-348.
3. Никифорак І. І. Облік та аналіз операційної діяльності підприємств міського електротранспорту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / І. І. Никифорак. – Тернопіль, 2008. – 20 с.
4. Пастернак Я. П. Бухгалтерський облік та аналіз затрат основної діяльності: організація і методика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Я. П. Пастернак. – Житомир, 2010. – 20 с.